

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICESCĂ, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an — — — — — 40 Lei.
Pe jumătate de an — — — — — 20 Lei.

Apare odată în săptămână:
DUMINECA.

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
Arad, Strada EMINESCU Nr. 35.
Telefon pentru oraș și județ Nr. 266.

Nr. 4300/1924.

Ordin-circular.

Sf. Sinod al Sf. Biserici autocefale ortodoxe române din București cu Nr. 434 din 10 Decembrie a. c. ne-a trimis următoarea adresă:

„Dată fiind importanța pe care biserica noastră ortodoxă a căpătat-o acum după războiu în ochii întregii lumi creștine, din toate părțile și din lumea ortodoxă și din cea ne-ortodoxă — suntem cercetați, consultați și invitați să ne dăm avizul și adeziunea la diferitele mișcări și așezări ce se pun la cale în lumea creștină întreagă.

Intrucât participarea Bisericii noastre la asemenea mișcări prezumează că angajează întreaga Ei răspundere, Sf. Sinod, dornic de a pune o regulă și a ști cui încredințează sarcina de a reprezenta sf. Biserică ortodoxă autocefală română, al cărei cap suprem este, în ședința sa din 18 Noembrie a. c. a decis: „Nici o persoană n-are dreptul să trateze cu diferitele Biserici creștine sau cu reprezentanți de ai lor, sau să participe la diferitele mișcări cu caracter creștin mondial, în numele bisericii ortodoxe autocefale ortodoxe române, fără o prealabilă autorizațiune, și pentru fiecare caz în parte, din partea Sf. Sinod“.

Ceace aducem la cunoștința Onor. preoțimi spre știre și conformare.

Arad, la 22 Decembrie 1924.

Ioan J. Papp m. p.

Episcopul Aradului.

Pro Domo.

Ca și anii precedenți, anul 1924 este considerat prin un efort considerabil de consolidare și cimentare a temeliiilor statului și bisericii noastre naționale.

Pe cât de sublim a fost idealul de a vedea odată dărâmate granițele ce ne despărțea de frații noștri din: Regat, Basarabia și Bucovina,

pe atît de mare a fost jertfa, prin care am ajuns aici.

Și pe cât de mare și greu de executat, este programul de unificare și organizare a bisericii și patriei noastre, pe atît de mare și titanică este, munca ce trebuie s-o prestăm ca să ne ajungem scopul dorit.

În vâltoarea și haosul decadenței morale de azi, toată lumea își îndreaptă privirile către biserică, de unde s'așteaptă pornirea duhului de purificare și sanare a urâtelor moravuri, ce sunt încuibate între noi. Pentru aceea biserica noastră nici când n'a avut trebuință de-o muncă mai intensivă și folositoare, și nici când n'a avut trebuință mai mare, de elemente selecționate și dornice de progres, ca în timpul de față, când se pun baze trainice legislative, pentru a organiza bine această biserică. Unde mai pui că suntem obsedați din toate laturile de diferite curente destructive.

În astfel de împrejurări un organ bisericesc este artera prin care se canalizează viața bisericească între membrii clerului dintr'o eparhie, ba putem zice din întreaga patrie.

Biserica și Școala, organul diecezei Aradului, stituată la extremitățile de Vest ale României, are aici de îndeplinit un rol dublu: și bisericesc și național.

Deci plin de încredere și cu însuflețire sinceră, întrăm în anul al 49-lea și plecăm din nou la drumul apostoliei, bineconvinși despre rolul și utilitatea ce avem de îndeplinit în viața noastră bisericească.

În curs de 48 ani, în acest organ s'a încheiat, ca într'un credeu comun, avântul sufletesc al preoțimei din diecezele Arad și Oradea mare. Avem de îndeplinit o misiune foarte grea. Temeliile veșturii în societate se zdrucesc și troznește din închieturi. Ne vom strădui și în viitor, să ridicăm sufletul diecezei din molohul în care se zbate, pe cea mai naltă treaptă din scara vârtuților.

Și dacă în trecut preoțimea noastră a simbolizat toate nizuințele și mândria neamului românesc, și azi preoțimea este sarea pământului care cu învățăturile sf. evanghelii este

chemată să dospească frământătura din sufletele mulțimei. Vom apăra cu tot focul dragostei, curata noastră religie, căci ortodoxismul nostru, nu este o credință adoptată în cursul istoriei, cum este cazul altor popoare. Ortodoxia noastră a venit ca forță creatoare a neamului românesc, care după o epocă de întunec istoric apare pe arena lumii popor ortodox, zămislit din cele două ramuri păgâne, a Românilor și Dacilor.

Cu nădejdi mari în viitorul bisericii și neamului nostru, plecăm la drum și vom merge nainte mulțumindu-ne a culege roadele satisfacției sufletești, că „Biserica și Școala“ a contribuit și va contribui de aici nainte la prosperarea bisericii și neamului nostru românesc.

Nr. 11,732 Pres.

Nicolae,

din îndurarea lui Dumnezeu arhiepiscop al arhiepiscopiei ortodoxe române de Alba-Iulia și Sibiu și mitropolit al românilor ortodocși din Ardeal, Bănat, Crișana și Maramurăș.

Iubitului cler și popor: Har și milă dela Dumnezeu Tatăl și dela Domnul nostru Isus Hristos.

„Isus Hristos ieri și astăzi, același și în veci“.

(Ep. c. Evrei 13, 8).

Bunul Dumnezeu ne-a învrednicit din nou, — iubiților mei fii sufletești, — să ajungem în pace ziua cea sfântă și de toată bucuria plină, în care Domnul și Mântuitorul nostru Isus Hristos a venit în lume, născut fiind din Preacurata Fecioară Maria, într'un staul smerit din orașul Vifleimului.

O, ce veste minunată trimitea Cerul lumii, în acea noapte plină de taină, în care îngerii vestind solia sfântă, cântau cu bucurie cântece de slavă: „*Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu, pe pământ pace și între oameni bunănoire*“ (Luca 12, 14). Cerul se îmbrățișă în acea clipă cu pământul, într'o îmbelșugată revărsare de lumină; iar Dumnezeu se împacă cu omul pe care neascultarea-I îngenunchiase sub povara osândei fără de margini. Lumea cufundată 'n întuneric a văzut atunci lumină mare, căci se naște Acela care era însași „*lumina lumii*“.

Deasupra peșterii din Vifleim o stea strălucitoare sta de pază, luminând văzduhurile necuprinse; alte stele, multe la număr, ca niște

candele ale cerului, clipind a veselie înfrumșeau văzduhul deasupra Pruncului născut în ieslea cea sfântă. Ioșif și Maria învăluiau cu priviri de cucernicie pe Cel ce se născuse, iar alături, magi bătrâni și plini de înțelepciune, crai veniți din depărtările adânci ale Răsăritului se închinau Împăratului lumii. Vestiți de solia îngerului venit-au de lângă turmele din apropiere și păstorii cei cucernici, ca să se bucure de nașterea Celui ce avea să fie „Păstorul cel bun“ al lumii întregi, păstorul cel bun, care „sufletul său își pune pentru oile sale“. (Ioan 10, 11).

Împăratul Măririi intra atunci în lume și firea întreagă s'a îmbrăcat în haina cucerniciei și a bucuriei celei mari. Bucuria aceasta fără margini, ca un răsunset ce prin nimic n'a putut fi înăbușit, a străbătut veacurile și a umplut cu vestea cea bună alei lumea. Ea ni-a sosit și nouă. O vestesc colindătorii în seara sfântă de Crăciun, o vestesc preoții în glas de preamărire din fața sfântului altar, o simte fieștecăre creștin cucernic în sufletul său.

Iată, iubiților mei fii sufletești, pentru ce trebuie să mulțumim lui Dumnezeu cu atâta osârdie, că ne-a învrednicit să ajungem și această mare și luminată zi de praznic.

Dar par'că văd, iubiților mei, cum unele priviri ale Voastre ascund nedumeriri cari așteaptă să primească lămurire. Și eu, păstorul Vostru sufletec, V'o împărtășesc cu toată dragostea, pentru că eu doresc din tot sufletul meu ca nici o umbră de îndoială să nu tulbure „lumina cunoștinței“ Voastre și nici o umbră de întristare să nu scadă bucuria Voastră de praznicul sfânt al Nașterii Domnului.

De bună seamă unii dintre Voi se vor fi întrebat nedumeriți, de ce sărbăm în anul acesta Nașterea Domnului cu două săptămâni mai de vreme decât până acum? Această schimbare, iubiților mei, vine de la îndreptarea călindarului celui vechiu, îndreptare hotărâtă de cărmuirea sfintei noastre biserici, de soborul cel mare al tuturor vlădicilor cari ca niște părinți stau în fruntea bisericii drept măritoare din țara noastră. Și îndreptarea aceasta trebuie să o facem, fiindcă prea rămăsesem înapoi cu socoteala călindarului nostru față de călindarul cel adevărat, al cerului.

Vă voi desluși lucrul pe scurt, ca Voi să înțelegeți cu luare aminte.

Călindarul nostru a fost alcătuit, ca o măsurătoare a vremii, acum două mii de ani. Dar alcătuitoarea lui, ori cât de iscusit a fost, n'a socotit tocmai pe tocmai timpul ce se scurge într'un an, **adecă** până ce pământul

face o roată în jurul soarelui. El a socotit că anul are 365 de zile și 6 ceasuri, câtă vreme s'a dovedit mai târziu că această măsură este prea mare, căci *anul cerului are numai 365 de zile, cinci ceasuri, 48 de minute și 48 de secunde*. Atâta timp îi trebuie pământului până ce se învârtește odată în jurul soarelui, adecă atâta de lung este un an. Călimdarul învățatului nostru — care se numea Sosighene — a rămas deci cu mai bine de 11 minute în urmă, în fiecare an.

Socotiți acum, iubii creștini, cât face această întârziere într'o sută de ani și Vă veți încredința că ea face 20 de ceasuri, adecă aproape o zi. Cu cât treceau sutele de ani una după alta, cu atâta și întârzierea călimdarului nostru s'a făcut tot mai mare, pentru că întârzierea e ca ghemul: cu cât depeni pe el mai mult, cu atâta crește. Rămânând deci tot la o sută de ani cu 20 de ceasuri în urmă, după trecerea mai multor veacuri lumea s'ar fi pomenit odată cu gerul Bobotezii în luna lui Cuptor și cu secerișul prin luna lui Faur; sau serbând Crăciunul vara, iar sf. Paști în dricul iernii.

Întârzierea aceasta a fost descoperită în veacul al XVI-lea și tot atunci creștinii cei din Apus au și îndreptat-o, potrivindu-și călimdarul lor cel scris cu călimdarul cel adevărat al cerului.

Dar va întreba cineva: De ce n'am îndreptat și noi Românii călimdarul tot atunci când l'au îndreptat ceilalți, adecă în suta a 16-a? De ce am amânat treaba până acum?

Pentru aceea, iubii mei fii sufletești, pentru că neamul nostru românesc de pretutindeni a gemut până acum câțiva ani sub jugul stăpânilor străine: în Ardeal sub jug unguresc, în Bucovina sub jug nemțesc, în Basarabia sub jug muscălesc, iar frații noștri cei de peste Carpați în veacurile trecute au stat și ei sub jugurile stăpânilor străine. Noi ne bucuram să ne putem deosebi cât mai mult de străini, pentru că în felul acesta să ne putem păstra neatins sufletul nostru național, cu limba noastră, cu legea noastră, cu obiceiurile noastre, cu cântecele noastre, cu portul nostru. Am vrut să ne păstrăm și călimdarul vechiu, ca și prin acest lucru să ne deosebim de ei, ca nu cumva deodată cu schimbarea călimdarului, să ne silească a le primi și legea și limba și sufletul lor.

Astăzi însă nu mai avem de ce să ne temem, pentru că Dumnezeu părinților noștri ne-a ajutat să ne unim într'o singură țară toți

fii neamului nostru și sub pavăza unei singure cărmuiri — *românești*.

Astfel noi căpeteniile bisericești dându-ne seamă de acest lucru, am socotit că a venit vremea ca să ne îndreptăm călimdarul și noi.

Și l-am îndreptat.

Ce-am făcut noi prin aceasta? Am făcut, iubii mei, ceea ce face ori care dintre noi când bagă de seamă că-i întârzie ceasul: Îl potrivește după unul care umblă bine. Și cel mai bun ceas, după care cu toții trebuie să ne potrivim, este ceasul soarelui.

Inchipuți-vă că unul dintre Voi ar pleca la drum în miez de vară și ar sosi la oraș seara, la apusul soarelui. Vrând să știe la cât e, își scoate ceasul și vede cu mirare că arătătorul acestuia zăbovește încă tot pe numărul 3. Ce va face atunci Românul nostru? Va cere dela soare ca să-și întoarcă drumul și să-și amâne apusul după ceasul său, ori își va potrivi *el* ceasul după apusul soarelui? Fără îndoială că va face lucrul din urmă. Altfel s'ar face de răs. Mersul soarelui e rânduit de Dumnezeu, iar mersul ceasului e rânduit de mintea neputincioasă a omului. E limpede deci, că nu soarele își va potrivi mersul după ceasul nostru, ci noi trebuie să ne potrivim ceasul după mersul soarelui.

Cu călimdarul e acelaș lucru. De aceea a trebuit să-l îndreptăm. Și l-am îndreptat.

Ne-am schimbat noi prin aceasta legea noastră? O, iubii mei fii sufletești, dar cine ar îndrăzni să schimbe o iotă sau o cirtă măcar din legea strămoșilor noștri, din legea sfântă și mântuitoare de suflet a Domnului nostru Isus Hristos! Ea n'a fost dată doar pentru o zi, nici pentru un an, nici pentru un veac, ci pentru toate vremile, până la sfârșitul veacurilor. „*Cerul și pământul vor trece, iar cuvintele mele nu vor trece*“ (Mat. 24, 35). Doar această lege a fost dealungul vremilor vitrege prin cari am trecut singurul nostru scut, singura noastră pavăză. Ea a zămislit, a păstrat și a sporit sufletul neamului nostru. Ea a fost cetatea noastră nebiruită. În ea au trăit și au murit strămoșii, moșii și părinții noștri — în ea trăim și murim și noi. Dar cine nu știe, iubii mei, că pe întreg rotogolul pământului nu se găsește neam, care să-și iubească legea așa cum și-o iubește Românul. Pentru ea a suferit hulă și ocară, prigoane și bătăi și lanțuri și moarte. Nu s'a lepădat de ea în vremi de cumplită urgie — și să se lapede de ea tocmai astăzi, când soarele neamului nostru a răsărit în cea mai minunată a lui strălucire?

Așa, iubii mei, îndreptând călindarul, am îndreptat numai măsurătoarea vremii, dar n'am schimbat nimic din legea noastră cea sfântă, nici nu ne-am dat cu alte legi. Toate rânduielile sfintei noastre biserici, credința ei, povețele ei, slujbele și sărbătorile ei rămân așa cum au fost și până acum. Soarele l-a așezat Dumnezeu pentru toată lumea, iar dacă ne potrivim călindarul și noi după călindarul soarelui, de aici nu poate spune nimeni cu dreptate că am fi îmbrățișat legi străine de sufletul nostru.

Nu, iubii mei, acestea nu sânt vorbe cu temei, ci zvonurile satanei care lucrează prin slugile sale ca să risipească turma lui Hristos. Numai ceice vor să spargă unitatea bisericii și a neamului nostru, numai străinii vicleni cari vor să ne surpe frumoasa noastră țară zidită cu atât suferințe și jertfe — numai aceia vântură zvonuri mincinoase, că prin îndreptarea călindarului ne-am fi schimbat și legea.

Ci Domnul și Mântuitorul nostru Isus Hristos, a cărui naștere o prăznuim astăzi, a biruit prin învierea sa pe Satana și va birui pe oricine se ridică împotriva legii sale celei sfinte. În El să vă puneți încrederea Voastră, Lui să-i închinați strădaniile vieții Voastre, Lui să-i slujiți în toate zilele vieții Voastre — în El și prin El să trăiți. Poruncile Lui sfinte să Vă călăuzească pașii Voștri în toată bună vremea. Ocoliți pe departe ispita și păcatul, feriiți-vă de sudalmele urâte și de beția care întunecă mintea și ucide sufletul și trupul depotrivă.

Feriiți-vă de împărecheri și iubii-vă unii pe alții ca frații și ca adevărați fii ai lui Dumnezeu. Duhului vrajbei nici odată să nu-i dați răgaz să se sălășluiască în sufletele Voastre, ci mai vârtos deschideți vă sufletele pentru Duhul dragostei lui Hristos, pentru Duhul păcii și al buneii înțelegeri. Ea vă va face viața rodnică și vă va da fericirea. Bucuria Voastră va fi atunci și bucuria lui Hristos Domnul nostru. El bate și astăzi, în ziua sfântă de Crăciun, la ușa inimilor Voastre, îmbiându-Vă pacea lui: „Iată eu stau la ușe și bat; de va auzi cineva glasul meu și va deschide ușa, voi intra la el și voi cina cu el și el cu mine. Celuice biruiește voi da lui să șază cu mine în scaunul meu, precum și eu am biruit și am șezut cu Tatăl meu în scaunul lui“. (Apocalips 3, 20—21).

„Isus Hristos ieri și astăzi, acelaș și în veci“. El are și astăzi, iubire și pace și mulțumire și bucurie și adevăr și mângâiere și dreptate și milostivire și toate darurile sufle-

tului, pentru toți cei ce se apropie de dânsul. Deschideți-Vă deci ușa sufletelor Voastre, ca întru ele să se nască Hristos Domnul și să vă îndrepteze viața. Bindecuvântările Lui se vor revărsa asupra Voastră cu îmbelșugare și veți avea mulțumirea că ați prăsnuit Nașterea lui cea după trup cu bucuria cucernică a păstorilor și a magilor și a mulțimei de oaste cerească care s'a arătat la ieslea din Vifleim. Pe lângă aceste cuvinte de învățătură pentru mântuirea sufletelor Voastre, Vă urez cu toată dragostea părintească a inimii mele, ca aceste sfinte sărbători ale Nașterii Domnului, împreună cu cele următoare ale Anului-Nou și ale Bobotezii, să le petreceți cu sănătate, cu pace și bucurie și să Vă învredniciți a le ajunge întru mulți și fericiți ani.

Impărtășindu-Vă arhieriasca Noastră binecuvântare, am rămas.

Sibiu, la sărbătorile Nașterii Domnului din anul 1924,

al Vostru al tuturor de tot binele voitor

Nicolae Bălan,
arhiepiscop și mitropolit.

Din pastoralele Episcopilor noștri

Prea Sfințitul Episcop *Roman* dela Orade între alte povețe ce dă eparhiotilor săi zice:

Regele nostru poate să se bucure de recunoștința neamului românesc pentru că dând ascultare glasului conștiinței și datoriei de rege a urmat fără șovăire chemarea neamului în clipele cele mai hotărâtoare ale istoriei lui și a adunat fii răslețiți în patru vânturi și i-a făcut neam mare și puternic. În marele războiu pentru desrobirea și întregirea națională, Regele a stat neclintit alături de poporul său: el „n'a căzut dela întărirea sa“ nici în zilele de dureroase umiliri, când Țara Românească gemea sub călcâiul dușmanului cotropitor, iar cei mai buni fii ai neamului amuțiseră de groaza, celor ce vor să vie, pentru că în sufletul lui s'a aprins făgăduința și îmbărbătarea dumnezeiască: „Iată eu sunt cu tine, păzindu-te în toată calea ori încotro vei merge și te voiu reînțoarce la pământul acesta, că nu te voiu lăsa până ce voiu face toate câte am grăit ție“ (Facerea 28, 15) și deaceea „nu te teme, pământul acesta ție îl voiu da și seminției tale și va fi seminția ta nisipul pământului și se va lăți spre mare și spre miazăzi și spre miazănoapte și spre răsărit“ (Facerea 28, 3, 14.)

O legendă veche spune, că atunci când patriarhul Iacob, a fugit dinaintea fratelui său Isav, care căuta să-l omoare, a ajuns într'o pustie și l-a apucat noaptea. Obosit cum era, voia să se culce, dar n'a

găsit nici un adăpost, nici măcar o dălmă mai ridicată, pe care să-și plece capul. Atunci de odată pornește în tăcerea pustiului un murmur din mii de glasuri: pietrele împrăștiate în largul pustiei vorbeau între ele zicând una către alta: veniți să ne adunăm toate și să ne facem căpătâi părintelui nostru Iacob! Și-au pornit pietrele din toate părțile și s'au adunat și s'au făcut o singură piatră pe care Iacob și-a culcat capul și-a visat visul minunat în care a văzut o scară până la cer și din capul scării însuși Dumnezeu îi făcu făgăduința reîntoarcerii în țara lui și a stăpânirii seminției lui asupra pământului, pe care el durmia. Această făgăduință dumnezească și această minune legendară s'a împlinit și în viața poporului român. Când a sosit plinirea vremii româniilor împrăștiate pe toată fața pământului strămoșesc, ca pietrele în largul pustiului, s'au mișcat și s'au adunat și s'au topit în un singur popor mare și puternic, care astăzi stă ca un singur om straje neadormită în jurul Tronului Regelui său, de aceea „*Tronul lui este întărit în veci*“.

Vă amintesc aceste fapte, ca „*să deștept cu aducerea aminte mintea voastră cea curată, ca să nu cădeți dela întărirea voastră*“ ci mai vârtos să vă zidiți pietre vii în tronul Regelui, care are făgăduința veșniciei și să vă întăriți unii pe alții în dragoste către Țară și în supunere către mai marii voștri.

Din pastorală P. S. S. Nicolae din Cluj:

Și dacă Dumnezeu prin fiul Său unul născut ne-a îngămădit cu atâtea bunătăți și cu atâtea daruri, oare nu se cuvine, ca și noi oamenii să dăm o parte mică, dacă nu mai mult pentru ajutorul și binele fratelui și deaproapelui nostru?

Oare nu se cuvine, ca la zile mari, cum este Nașterea Domnului, să ne îndreptăm privirile spre coliba săracului, a văduvelor și a orfanilor, unde după colindele populare „*la casa de om sărac, s'a gătat făina în sac*“, oare nu e creștinesc lucru, dacă ne cugetăm la pruncii cei mulți desculți și goi, cari poate și din vina părinților leneși, ori risipitori, nu pot cerceta școala, lipsiți fiind de îmbrăcăminte și încălțăminte, oare nu nea spus însuși Mântuitorul „*că tot ce faceți unuia din cei mici și neputincioși, mie îmi faceți*“.

Oare într'atâta să fim de orbiți, ca să nu vedem studenții flămânzi, înghesuiți și strămtorați în locuințe umede și răcoroase prin orașele până ieri străine, și noi stând în odăi calde, să nu ne gândim la starea lor?

Ce folos vom avea mâne de știința lor, de învățătura lor, dacă isprăvesc școli și universitate, isprăvesc și cu puterea vieții, ies bolnavi, tuberculoși și scrofuloși și-i vom petrece în jalea și durerea satelor de groapă.

Oare câți dintre noi și-aduc aminte de cei-ce

sunt în robie, parte nu din vina lor, ci din cauză, că societatea, ori chiar și biserica și neamul a fost prea vitregi cu ei, nu s'a interesat de soartea lor, de creșterea lor?

Câți dintre noi cercetează bolnavii din spitale, cari nu au adăpost și grije la casa lor și câți ne în-deletnicim să le întindem mână de ajutor când ies din spitale, până ce își vor putea agonosi cu munca lor pâinea de toate zilele?

Dar să nu mergem în depărtări, la spitale și la temnițe, ci să ne oprim privirile la noi acasă, la bisericile noastre, la casele Domnului.

Din prea multe biserici, durere, din prea multe, lipsesc odoarările, și vasele sfințite, lipsesc cărțile, lipsesc odăjdiiile, mulți slujitori ai altarului se îmbracă în ornate vechi, sdrențuite și chiar nepotrivite și îmbrăcați cu acestea se fac slujbele cele frumoase și înălțătoare, la încreștinarea pruncilor, la cununii și la morți. Oare nu am fi datori să ne îngrijim, ca aceste ornate să fie curate și bine îngrijite și cu gust lucrate?

Mulți vor fi crezând, că treaba aceasta cade în sarcina și între îndatoririle preotului. Ei bine, nu e tocmai pe dea'ntregul așa.

Desigur, că în sarcina preotului cade să cotribue și el în rând cu alți credincioși pentru ornatele bisericești, ba se cuvine, ca el să premergea cu exemplu bun, dând de 2 și de 3-4 ori, dupăcum îl iartă puterile și mijloacele mai mult ca alți credincioși.

Nu este însă cuviincios, ca creștinii adevărați să lase numai în grija preotului îndatoriri de ordin material și de interes obștesc.

Toți credincioșii trebuie să fie mândri de a fi putut concurge cu denariul lor la înfrumșetarea Casei Domnului și la împodobirea bisericești cu clopote și cu lucruri sfinte și sfințite. Nicăiri nu vei afla o dărăpănare mai mare a lucrurilor sfințite, ca la noi.

Dacă până acum gemând sub jugul robiei, s'au putut trece cu vederea aceste lucruri, azi în zilele frumoase ale libertății naționale, în zilele reînvierii, în zilele stăpânirii românești, în zilele neatârării, în zilele, când s'a dat prin legi poporului drepturi la pământ, la pășuni și la păduri, dreptul de a fi el stăpân pe soartea lui, stăpân pe limba lui și pe legea lui în satul lui național, aceste lucruri dureroase și jignitoare de bunul simț, nu e iertat să mai dăinuiască.

Mai ales voi foștilor soldați și iubiți fii sufletesti, cari cu voia lui Dumnezeu ați revenit sănătoși la vetrele voastre, la soțiile și copiii voștri, cari ați văzut în decursul războiului bisericile din Moldova, Muntenia, Rusia, Serbia și Bucovina, cum și din alte părți, — faceți o asemănare între acestea și bisericuțele voastre din vârful dealului și văzând sărăcia și lipsa noastră, văzând mărturiile iobăgiei și robiei, puneți umăr la umăr, săriți în ajutorul păstorului vostru sufletesc, și faceți din bisericile voastre un raiu pământesc, al căror prag să-l treceți cu sfială și evlavie și de cari

să vă apropiați „cu frica lui Dumnezeu și cu credință” ca de sfânta cuminecătură. Nu mai zăboviți la deprinderile slabe din trecutul dureros, deschideți inima și punga și faceți-le adevărate case dumnezești, în cari intrând să Te simți cu simțirile curățite și mai aproape de Dumnezeu, ziditorul nostru al tuturor.

Prea Sfinția Sa Episcopul *Lucian Triteanu* între alte îndemnuri frumoase zice:

În satele noastre alături de o biserică sunt zece crișme și unde avem două biserici sunt cel puțin treizeci de cârciume și pe când bisericile în Dumineci și Sărbători sunt goale și pustii, pe atunci cârciumile stau să se prăbușească de mulțimea „creștinilor”, cari agoniseala câștigată întru sudoarea feții o dau cu înlesnire pentru otrava, pe care o introduc în trupurile lor istovite. Lenea, sărăcia, cearta, dușmănia, bătăile, crimele, nebunia și întregul cortej de boale, pe cari părinții le transmit copiilor, toate aceste nenorociri cresc în pământul blestemat al cârciumelor. Casele de nebuni, spitalele și cimitirile trebuiesc lărgite după cum sporește numărul crișmelor, iar populațiunea noastră dela sate se rărește într’una. Cuvântul Evangheliei:

„*Nebune, întru aceasta noapte vor cere sufletul tău și cele ce ai gătit cui vor fi*” —(Luca XII. 20) este glasul celui-ce strigă în pustie; în schimb lăcomia, iubirea de argint, adunarea de avere, pe ori-ce cale; ură, pricire, procese pentru toate nimicurile, vrășmășie între părinți și copii, între frați și prieteni, o încăierare pe viață și pe moarte. De suflet cine se mai îngrijește? Cine se mai cugetă în vremea de azi la văduve, la orfani, la cei bolnavi, la cei loviți de soarte, cari în zilele grele de iarnă n’au cu ce-și acoperi goliciunea trupului, n’au cu ce-și potoli foamea și n’au să arunce un gătej pe vatra stinsă de multă vreme? În loc de haina cernită a pocăinței, pe lângă toată scumpetea, azi toți se întrec în găтели, care de care mai luxoase, pentru desfițarea trupului și spre ispitierea deaproapelui. Hristos înfășat în scutece și așezat în ieslea dobitoacelor, iar noi încărcăți de mătăsuri și îmbuibați de mâncări grase. „*Foc am venit să arunc pe pământ*” —(Luca XII. 49), focul dragostei duhovnicești, care aprinde și arde buruiana păcatelor și încălzește inimile spre milostenie, spre lăpădare de plăcerile acestei lumi, de bogăție, de mărire, ba și de viață, pentru Hristos. Oamenii din zilele noastre deși poartă numele de „creștini”, sunt mai reci de cât cenușa și mai ologi, de cât morții. — Unde este credința profundă, unde este evlavie și milostenia părinților și strămoșilor voștri, cari de atâtea ori, cu jertfa vieții lor au apărat crucea împotriva năvălirilor barbare, cari au împodobit pământul acestei țări cu numeroase altare, închinare lui Hristos, și mai pe urmă prin chiațul sângelui celor opt sute de mii au creiat unitatea neamului românesc? Pe vatra sufletelor Voastre nu

mai arde nici una dintre virtuțile creștinești și cetățenești, cari au dat nemurire părinților Voștri? Oamenii fără Dumnezeu și fără țară, ucenicii Satanei, lupi răpitori îmbrăcați în piele de oaie, cutrieră satele și semănă printre voi vântul nebuniei. Diavolul în chipul șarpelui a *aruncat neâncrederea* în sufletul celui dintâi om față de dreptatea dumnezeiască; atunci în chip de șearpe, acum în chipul omului cucernic, acelaș diavol vă turbură mințile și vă înveninează sufletele, propoveduind neâncrederea, nesupunerea și neascultarea față de căpeteniile Voastre, bisericești și lumești.

Din pastorala Preasfințitului *Iosif* dela Caransebeș:

Și îndeosebi în ce privește biserica noastră dreptcredincioasă română, la străduințele de a clătina credința credincioșilor noștri, și a-i înstrăina de sfânta biserică, se adaug și socoteli, calcule, politice, cari voesc să ne slăbească neamul românesc. Oamenii aceștia, cari au venit în mijlocul poporului nostru și au adus la rătăcire pe unii dintre credincioșii noștri, nu sunt din sângele nostru, sunt străini. Nu le zace lor la inimă interesele sufletești ale poporului nostru, ci interesele lor de a ne slăbi atât ca biserică, cât și ca neam și organizație de stat. Ei răspândesc broșuri, vin și cu bani, dar pe de altă parte — după cum aflăm — pun la contribuție, la zeciuală pe cei rătăciți, încasând dela ei sume destul de mari, cum acești rătăciți n’au contribuit la biserica noastră. Am atins acest lucru și în pastorala trimisă la sfintele Paști, și dacă ating și acum acest lucru, o fac aceasta, pentru că țin, că e de lipsă, ca să vă atrag din nou luarea aminte, iubiți mei, asupra acestor vânători de suflete, cari vin cu față evlavioasă, în piele de oaie, dară în faptă sunt lupi răpitori, Nimenea dintre voi, iubiți mei, să nu se lase ademenit de ei. Ci să vă alipiți cu toată dragostea de biserica noastră strămoșească, dreptmăritoare, și țineți strâns la învățăturile ei, cari sunt adevăratele învățături ale Mântuitorului, păstrate și predate prin sfinții Apostoli și părinți bisericești. Orice altă învățătură potrivnică e lipsită de adevăr, e născocire, combinație de minte omenească. Țineți strâns la această biserică strămoșească, a noastră, nizuindu-vă într’una să vă împliniți datorința voastră de buni creștini și de buni și credincioși români și cetățeni, aducându-vă aminte de cuvintele Mântuitorului, care zice: „Dați Cesarului ce sunt ale Cesarului și lui Dumnezeu cele ce sunt ale lui Dumnezeu”, precum și de învățătura sfântului Apostol Pavel, care zice cătră Romani: „Tot sufletul să se supue stăpânirilor mai înalte, că nu este stăpânire fără numai dela Dumnezeu, și stăpânirile, cari sunt, dela Dumnezeu sunt rânduite... Dați tuturor cele cu cari sunteți datori, celui du dajdea dajde, celui cu vama vamă, celui cu frica frică, celui cu cinstea cinste... Nimănui

cu nimica nu fiți datori, fără numai a iubi unul pe altul“.

Lui Dumnezeu suntem datori cu credință și dragoste, cu mulțumită și preamărire pentru facerile Lui de bine, revărsate asupra omenimei întregi prin venirea în lume a Domnului nostru Isus Christos și asupra neamului nostru românesc, pe care la mântuit din multe nevoi și strâmtori, în urma tăriei credinței lui, care tărie a credinței i-a fost adevărată podoabă. Să dăm și Cesarului ce este a Cesarului, adică să fim pururea cu credință, loialitate și supunere față de capul statului, față de Augusta Casa domnitoare, care împreună a suportat greutățile și suferințele mari în decursul războiului trecut; cu dragoste față de pământul strămoșesc, dând scultarea și sprijin stăpânirilor rânduite de Dumnezeu întru întărirea și apărarea acestui scump pământ strămoșesc, pe care bunul Dumnezeu ne-a sădit, împiedecând toate uneltirile vrăjmașilor, sub orice chip s'ar furișa.

Revenirea Nădășenilor la Ortodoxie.

Revenirea Nădășenilor a fost salutată cu bucurie, din partea opiniei publice românești. Numai în știrile celor ce pun „unirea“ lor cu Papa mai presus de legăturile lor cu Neamul românesc, a produs supărare. Iar supărarea a venit însoțită și de amenințări publicate în gazetă, ca cele din „Voința Poporului“, iscălită de păr. Ioan Turdean, „asesor consistorial și misionar diecezan“ al episcopiei g. c. din Oradea, așezat în Arad.

Mulțumim părintelui I. T. pentru prilej, de a da câteva lămuriri.

Cei patru nădășeni, cari s'au prezentat în 10 Noembrie a. c. la Episcopia Aradului, au declarat-o în scris, pelângă iscăliturile lor proprii, la proces verbal, ca sunt trimiși de frații lor, cari au fost trecuți la unație fără de observarea legilor de treceri. Iar părintele I. Turdean argumentează contrarul provocându-se la *singurul* — din cei patru — *Gheorghe Bușcă, cantorul g. cat.*, că acesta ar fi venit la episcopia noastră numai în numele său. Intreb acum: *Dacă Gh. Bușcă a venit numai pentru sine, cine l-a silit?* cum poate unul să desmințească pe alți trei? Dar ceilalți trei „unde sunt“, de nu faci provocare la ei, părinte Turdeanu?! *cine i-a silit?*

Zice păr. Turdeanu, mai departe: că „g. catolicilor de acolo nici prin minte nu le trece, ca să se facă gr. ort.“ și că li-s'a făcut silă numai. Intreb punând în discuție alte fapte: Cine i-a *silit pe cei aproape două sute de preținși g.-catolici* să iscălească cererea de reprimire la noi? Putea fi siluită atâta spuză de om?

Când, după culegerea iscăliturilor de bună voie, am fost trimis la Nadăș, și — din precauția ce mi-am impus, știind: cu cine am de a face — am refuzat de a primi cererea cu iscăliturile, până după ce obștea poporului „unit“ adunat nu s'a declarat și cu graiul pentru revenire. Și aceasta, de sigur, e un act de — siluire!

Face foarte bine părintele I. T. că pune în dis-

cuție, ca armă de căpetenie, chestia de legalitate și de ilegalitate a trecerilor, și că acum nu s'ar fi făcut declarații de trecere după lege. Chiar legile, la cari țintește acum păr. I. T., sunt sabia care taie capul unației din Nadăș. Insuși tribunalele ungurești au dovedit, într'un proces penal al preotului Valer Popovici fost la Nadăș, că *trecerile la unație nu s'au făcut după lege. Cum au fost trecerile, așa se pot face și revenirile acum.* Legea are numai un singur înțeles: ca nu poate fi încunjurată când te faci „unit“ cu papa sub unguri, spre a trebui fie ținută numai când, în Țara Românească vrei să revii la religia neamului și a țării tale. *După legile în vigoare, în Nadăș nici când n'au fost „uniți“, ci numai niște suflete rezvrăște prin certe bisericești locale, de pe urma cărora se desmeticesc oamenii acum.* A fost numai o *răcire, pe care a menajat-o administrația politică ungurească și a ocrotit-o, în mod silnic, ministerul unguresc de culte* — pe urma intervențiilor episcopiei g. cat. din Oradea — *călcând în picioare tocmai acele legi de stat*, la cari s'ar provoca acum păr. I. T. și la cari ne-am provocat noi, înzădar, oarecândva, la pretură și la comitatul Arad și la ministeriu

Poate, vom publică mai deaproape istoricul acestei nerușinate călcări de legi. Dar și până atunci, păr. I. T., care amenință cu darea în judecată pentru *furt*, s'o știe S. Sa și mai marii săi, că *furtul cel mare și adevărat* — căci a fost **un furt de suflete!** — a fost săvârșit de tovărășia dintre episcopia g. c. și autoritățile ungurești. Iar dacă poporul, desmetecit acum, revine fără formele de trecere ce nu se respectaseră nici anterior în Nadăș, și dacă poporul aduce *în procesiune religioasă și depune în biserica ortodoxă spre păstrare obiectele sfinte din fosta capela g. cat.* ce o evacua proprietarul, fost unit și el: — aceste nu sunt furt, părinte I. Turdeanu, ci înseamnă altceva: întâi, *trezirea poporului la lumina datoriilor sale către Neam și țară, de a rupe legăturile de ori ce fel cu străinii și: al doilea, ferirea unor obiecte sfințite — fie ele chiar și g. catolice!* — *de profanarea, ce le-ar fi ajuns, dacă badea Crișan Miculae — țină-l Dumnezeu! — le-ar fi aruncat din casa sa, în largul drumului! Unelte capelei g. cat. au mai fost odată scoase, la 1895 chiar, din capelă și trimise cu Țanii din Nadăș, la preotul g. c. din C.-Miniș Ați fi mai preferit repețirea acestui metod de profanare, de cât să vină acele obiecte la noi?*

Dar nainte de a se preciza criteriile „furtului“ afirmat de păr. I. T., *va trebui să se precizeze și judece celalalt furt, care este mai vechiu: furtul de suflete.* Căci dacă episcopia g. c. și administrația ungurească cu adevărat ni-au furat suflete — cum a și fost, — atunci credincioșii revenitori nu au furat, ci numai *și-au adus avutul lor bisericesc*, la cestalalt altar, de lângă care i-au smuls certele lor și ceice au pescuit printre ei în turbureala a celor certe.

Așa stăm, părinte Turdeanu, cu furtul ce l-ai pus în discuție!

*

La ospitalitatea „Voinței Poporului“, unde încă ar fi încăput acest răspuns după găzduirea șirelor părintelui I. T., nu mai reflectăm din adins. Nu pentru că a declarat-o, că nu va mai publică pe viitor „*nimic referitor la chestii bisericești*“, ci pentrucă *nu și-a precizat atitudinea românească, națională, ce i-o cerusem anterior* („Biserica și Școala“, Nr. 43 din 2 Nov.)

față de ceice — sub formele vieții bisericești — păcătuiesc împotriva Neamului lor. Și numai atâta-i adăogăm: „V. P.“ să înțeleagă două lucruri: că nu e competentă a ne dăscăli pe tema de „propagandă religioasă românească“, care pe V. P. o „întristează“; — că aceasta „propagandă“ va putea înceta d'abia atunci, când noi ne vom fi scuturat Neamul de *metehnele religioase* ale străinilor, cum și V. P. râvnește cu acelaș drept de a apăra existența materială a Neamului, luptând voinicește împotriva *metehnelor* politice-economice ale *Semitismului*.

Dr. Gh. Ciuhandu,
asesor consistorial și preot
misionar diecezan.

INFORMAȚIUNI.

Cum am prăznuit Crăciunul în Arad? Nici un praznic nu aduce în familiile creștine atâtea bucurii ca Crăciunul, care este aniversarea Nașterii după trup a Mântuitorului.

Minunea Nașterea Sfinte din Vifleem, unde Cuvântul trup s'a făcut și Meșia cel prezis de provoci s'a născut din fecioara Maria, ne-a făcut să lăpădăm toată grija cea lumească și îmbrăcați în haina curăției sufletești am grăbit la sf. biserică ca să întimpinăm pe Cristos. Cântările noastre de laudă și mulțumire le-am împletit cu cântece de bucurie ale păstorilor, și cu melodiile dulci ale cetelor îngerești. Astfel sufletul nostru s'a înălțat ca fumul de tămâe, sus la mântuitorul Cristos.

În catedrala din Arad a pontificat în ziua întâi de crăciun, părintele asesor Mihai Păcățian, azistat de 3 protopopi, 6 preoți și diaconul episcopesc. A fost de față P. S. Sa părintele Episcop Ioan și public numeros. La priceosnă părintele Păcățian, a cetit păstorala de Crăciun, în care P. S. Sa Episcopul nostru a dat poveți și îndrumări de viața, poporului din dieceza Aradului.

Răspunsurile liturgiei le-a cântat înălțător corul mixt din Arad, condus cu multă dibăcie de profesorul A. Lipovan. A plăcut foarte mult priceasna și colinda: „O ce veste minunată“.

A doua zi a servit sf. liturgie părintele protopop T. Vățaș azistat de 4 preoți. La priceasna a rostit o predică concisă și binesimțită părintele Codrean.

Și de data aceasta ne facem echoul opiniei publice, când spunem că biserica catedrală este neîncăpătoare pentru marele public din Arad. mulți Creștini și cu deosebire femei, a trebuit să stea afară în cursul serviciului divin.

Deci și până se vor putea edifica încă trei biserici, organele cu cădere va trebui să deschiză două capele, în Parneava și Șega, unde 2 preoți vor lua contact mai intim cu credincioșii noștri, cari și așa sunt prea des căuțați din partea sectarilor.

Revistă nouă bisericească. Eparchia Românilui condusă cu multă dibăcie de mâna probată a Prea-sfinței Sale părintelui Episcop Lucian Triteanu, își are organul său oficial ce apare sub numirea: *Cronica Românilui*. Revista aceasta din care am primit Nrii 1, 2 și 3 are articoli scriși de P. S. Sa Episcopul Lucian și de un buchet de preoți inteligenți. Este

scrisă cu multă competență și cu deosebită conziderare la referințele bisericești noastre.

Autorii tratează în mod obiectiv, difertie probleme bisericești, brodate pe un temei documentat istoric și dogmatic.

În văltoarea coplesitoare a zilelor prin cari trecem, cu viața morală atrofiată, „*Cronica Românilui*“ este pentru oricare preot o bună călăuză.

AVIZ. Cu onoare aduc la cunoștință onoratului public și autorităților bisericești, că în Arad, str. Românilui Nr. 7, am deschis un *birou tehnic de arhitectură*; *construiesc orice planuri de casă, școli și biserici* împreună cu devizele (preliminare) lor, mai departe execut colajonări de totfelul de lucrări de zidiri și întreprind totfelul de lucrări tehnice, clădiri etc.

Cu stimă:
Teodor Cioban,
arhitect.

CONCURS.

Pentru deplinirea parohiei vacantă din **Talpoș**, se excrie *din nou* concurs, cu termin de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“, pe lângă următoarele venite:

1. Usufructul sexiei parohiale, cu dreptul de pășune;
2. Casa parohială cu intravilan întreg și cu supra edificat;
3. Stolele legale;
4. Întregirea salariului dela stat, pentru care parohia nu ia nici o răspundere.

Parohia este de cl. I., dar se admit și recurenți de cl. II-a și în cazul că vor fi recurenți de cl. I-a.

Alesul va avea să sclvească dările publice după beneficiul său, fiind îndatorat a catechisa elevii ort. rom. dela școalele primare, fără nici o renumerațiune din partea parohiei.

Reflectanții își vor înainta recursese, ajustate cu documentele necesare, adresate comitetului parohial din Talpoș, la Oficiul ppesc ort. rom. în Ineu (jud. Arad) și se vor prevena în cutare Duminecă în s. biserică, pe lângă observarea strictă a dispozițiilor Regulamentului pentru parohii, — pentru ași arăta dexteritatea în oratorie și tipic, precum și în cele rituale.

Reflectanții din alte dieceze, deodată cu cererea de a li-se da voie de a se prezenta în parohie, vor trebui se prezinte și permisiunea Prea S. Sale Dlui Episcop diecezan, că au voie, să recurgă la această parohie.

Din ședința ținută în Talpoș, la 14 Decembre 1924.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Ioan Georgia* m. p. ppresbitor.

1—3

Redactor responsabil: **SIMION STANA** asesor consistorial
Censurat: **Prefectura Județului.**